

*Л. А. Могиліна, аспірант
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

РОЛЬ І МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ’ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Економічна безпека суб’єкта підприємництва є станом захищеності його економічної системи від загроз зовнішнього та внутрішнього характеру, як реальних, так і потенційних, який характеризується її стабільністю функціонування та спроможністю до розвитку в майбутньому і досягається завдяки цілеспрямованій діяльності щодо його забезпечення.

Необхідно зазначити, що економічна безпека підприємства не є неподільною цілісністю, а складається зі складових. Проте щодо виділення даних складових елементів існують різні наукові погляди. Науковцями І. А. Дмитрієвим і А. О. Близнюком були виділені три підходи до визначення складових економічної безпеки підприємства: системний, ресурсний та функціональний. Фінансова складова виділяється у будь-якому з цих підходів.

У рамках системного підходу економічна безпека підприємства складається з технологічної, ресурсної, фінансової та соціальної складових.

Згідно ресурсного підходу економічна безпека підприємства має наступні складові: безпеку капіталу, безпеку персоналу, безпеку інформації та технології, безпеку техніки і обладнання та безпеку прав.

У рамках функціонального підходу в більшості випадків виділяються наступні складові економічної безпеки підприємства: фінансову, інтелектуально-кадрову, техніко-технологічну, політико-правову, інформаційну, екологічну, силову. Більшість науковців є прихильниками саме даного підходу.

Необхідно зазначити, що в ході дослідження даного питання було виявлено дві точки зору стосовно виділення складових економічної безпеки:

- а) виділення лише тих складових, що базуються на економічних відносинах. Такої думки дотримуються представники системного підходу, зокрема науковці М. М. Єрмошенко та К. С. Горячева;
- б) включення складових навіть неекономічного характеру, що мають вплив на рівень економічної безпеки підприємства. До такої думки схиляються представники функціонального підходу.

Для того, щоб визначити яка з вищенаведених точок зору є вірною, необхідно з’ясувати сутність понять “система” та “елемент”. У філософії оперують визначенням системи, що було дане одним із засновників загальної теорії систем Л. Берталанфі: “система – це комплекс взаємодіючих елементів”. Крім того, зазначається, що “критеріальна властивість елемента –

його необхідна безпосередня участь у створенні системи: без нього... система не існує”.

Тобто, можна зробити висновок, що є неважливим, базується складова економічної безпеки на економічних відносинах чи ні, основним критерієм є залежність економічної безпеки підприємства від стану цієї складової.

Таким чином, на нашу думку, економічна безпека підприємства складається з таких складових: фінансової, техніко-технологічної, екологічної, політико-правової, інформаційної, інтелектуально-кадрової, силової, ринкової та ресурсної. Основною складовою, звичайно, є фінансова.

Під фінансовою безпекою суб'єкта підприємництва слід розуміти його фінансовий стан, що характеризується стабільною захищеністю його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, який характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів, по-четверте, забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи.

Фінансова складова в системі економічної безпеки суб'єкта підприємництва відіграє провідну роль. Так, С. Ф. Покропивний дане положення аргументує тим, що за ринкових умов господарювання фінанси є “двигуном” будь-якої економічної системи. Дещо схожий епіграф зазначається у підручнику О. С. Філімоненкова “Фінанси підприємств”: “Якщо економіка – серце господарського механізму, то фінанси – кровоносна система економіки”.

Можна доповнити існуючу аргументацію значимості фінансової складової наступним. Якщо розглянути взаємовплив складових економічної безпеки, можна побачити, що зміни рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання майже завжди відображаються на рівні інших складових. Наприклад, у випадку отримання значних збитків на підприємстві може спостерігатися недофінансування різних сфер його економічної діяльності. Негативними наслідками цього можуть бути: неможливість модернізації застарілого обладнання, екологічна аварія (через урізання витрат на екологічні заходи в рамках здійснення антикризових заходів), низька ефективність роботи юридичної служби тощо. І навпаки, зміна рівня будь-якої іншої складової економічної безпеки обов'язково вплине на рівень фінансової безпеки. А взаємовплив між іншими складовими відбувається не безпосередньо, а через фінансову складову. Наприклад, подорожчання ресурсів впливає на рівень фінансової безпеки підприємства, що, в свою чергу, здійснює вплив на інші складові.

Могиліна, Л.А. Роль і місце фінансової складової в системі економічної безпеки суб'єкта підприємництва [Текст] / Л.А. Могиліна // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доп. VII Міжнародної науково - практичної конференції (24-25 травня 2012 р.). - Суми: УАБС НБУ, 2012. – Т. 2. – С. 131-133.